

ities of the National Police in the process of interaction with local self-government bodies to ensure public order. It was emphasized that police-public cooperation is aimed at identifying and eliminating problems related to the implementation of police activities and promoting the use of modern methods to increase the effectiveness and efficiency of such activities. It is noted that the main subjects of law enforcement in the country are state law enforcement bodies, since, in accordance with the legislation of Ukraine, they are endowed with special powers in the field of law-enforcement activity.

The necessity of developing a systematic methodology for organizing the interaction between the units of the National Police and the local self-government bodies and the public is outlined in which the goals and tasks, the separate concepts and aspects of such interaction, its principles, directions concerning maintenance of public order and safety, namely: objects and heads of interactions; types of interaction, features of mutual information; channels of information transmission; the peculiarities of the use of special means and forces of police, which are in divisions; methods and terms of checking the effectiveness of the interaction. In the future, there is a need to consolidate such a method in a certain form of regulatory regulation as a set of organizational and legal actions, taking into account scientific evaluation, which will be the subject of further scientific research.

Keywords: *interaction; police; police activity; public order, public safety, local government bodies.*

Іваниця А.В.
кандидат юридичних наук
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

DOI: 10.31733/2078-3566-2018-1-21-25

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Здійснено аналіз методологічних аспектів діяльності Національної поліції України.

Поглиблені категорії нашого дослідження – діяльність Національної поліції України, методологія, правова система та інші визначають вектор наукового дослідження, а їх обґрунтованість і предметна зумовленість уможливають формулювання висновків, виважених пропозицій для вирішення негайних проблем з визначення методологічних аспектів діяльності Національної поліції України. Подальший аналіз вимагає обґрунтування найкращих методів пізнання у діяльності Національної поліції України.

Ключові слова: *Національна поліція України, методологія, методи, аспекти, підхід, наука, діяльність.*

Постановка проблеми. Усі ми знаємо, що методологія виступає характерним елементом будь-якої наукової галузі в цілому. Фахівці, застосовуючи систему певних методів у процесі наукового пошуку, розширяють науковий інструментарій, який, у свою чергу, формує унікальну конкретну методіку. Саме такий процес охоплює дослідження Національної поліції України [1].

Таке дослідження в першу чергу повинно базуватися на використанні в пізнавальній діяльності досягнень герменевтики, соціопсихолінгвістики, синергетики, які направлені на глибоке вивчення функціональних, адаптаційних та творчих потенціалів державно-юридичних інструментів [2, с. 188].

Що стосується процесу вивчення науки про правоохоронні органи, то слід сказати, що відбувається процес зміни об'єкта та предмета загальнотеоретичної юриспруденції. Саме до такого процесу можемо віднести глобалізацію, антропологізацію і деформалізацію [3, с. 4]. Тенденції новелізації діяльності Національної поліції України мають не тільки теоретичний характер, але й показують напрями діяльного практиологічного пізнання. Це означає вибір орієнтирів, які використовуються в теоретичних дослідженнях для цілей практичної діяльності Національної поліції України. На сьогоднішній день ми бачимо, що антропологічний, деформалізований та глобалістичний аспекти по-

винні розкривати чітку мету методологічного забезпечення діяльності Національної поліції України.

При цьому Національна поліція України під час свого функціонування може використовувати як позитивні методи соціального регулювання, наприклад метод заохочення та ін., так і негативні методи, такі як накладення адміністративних стягнень у вигляді штрафних санкцій та ін. Зазначимо, що Національною поліцією більше використовується останній метод, що обумовлюється специфікою поліцейської діяльності [4, с.17].

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Методологічний інструментарій діяльності Національної поліції базується на основі багатьох факторів, зокрема на наукових працях таких вчених: В.А. Бачинін, К.К. Жоль, Н.М. Оніщенко, В.М. Кравець, П.С. Пацурківський, О.В. Петришин, Л.О. Петрова, П.М. Рабінович, О.Ф. Скакун, М.В. Цвік, Р.М. Шевчук та багато інших правознавців. Проте визначення основних методологічних аспектів діяльності Національної поліції України останнім часом все частіше з'являється на шпальтах інформаційних видань, разом з тим залишається ряд невизначених питань, які мають досить широку інтерпретацію, через що формування єдиної стратегії визначення методологічних підходів діяльності Національної поліції значно ускладнюється.

Мета. Дослідити та дати правову оцінку методологічним аспектам діяльності Національної поліції України.

Виклад основного матеріалу. Упродовж років незалежності України відбуваються дискусії серед науковців та практиків щодо вибору такого методологічного підходу, який би найбільше підходив реаліям сфери формування правових аспектів діяльності Національної поліції України.

Так, П.М. Рабінович розумів під сутністю антропологізації методології вітчизняної правоохоронної діяльності людину, яка стає головним об'єктом загальнотеоретичного праводержавознавства, а природні правові властивості і закономірності їх державно-юридичного забезпечення поступово перетворюються в найважливішу складову предмета цієї науки [3, с. 4]. Забезпечення безпеки громадян – це система заходів державного й недержавного характеру, спрямованих на обмеження, блокування криміногенних чинників, що визначають процеси причинності злочинних проявів, а також заходів, що стосуються людського поведіння й надання допомоги особам, які стали жертвами злочинних посягань [5, с. 7].

Слід виділити також загальнонаукові та філософські методи, які складають основу діяльності Національної поліції України. До них ми віднесемо системний підхід, структурно-функціональний підхід, метод аналізу, метод синтезу, класифікаційний метод. Системний підхід – це спільна стратегія дослідження, що передбачає врахування всієї сукупності аспектів з координації діяльності Національної поліції України. Тільки будучи системно організованою, діяльність Національної поліції України спроможна задовільно рухатися в напрямі, визначеному суб'єктом, реалізовувати його правові цінності, а тому й спрямовувати та формувати розвиток суспільних відносин згідно з принципом верховенства права. Системний підхід полягає в дослідженні діяльності Національної поліції як системи. Саме тому визначальна роль у діяльності Національної поліції належить системному підходу, так як він надає вирішення проблем на міждисциплінарному рівні в усій сукупності системних взаємозв'язків.

Структурно-функціональний підхід забезпечує опрацювання умов функціонування Національної поліції України, її розвиток, шляхи вдосконалення діяльності. Використання структурно-функціонального методу дозволяє розглянути взаємодію складових елементів поліцейської діяльності й визначити їх стійкість до різноманітних чинників впливу. Структурно-функціональний метод забезпечує аналіз діяльності Національної поліції як окремого елемента, який має власну структуру.

Метод аналізу – це фіктивне розділення цілісного предмета на складові частини, такі як сторони, ознаки та властивості, з метою його вивчення. Аналіз дає перспективу на дослідження моделі діяльності Національної поліції України щодо складових, їх ознак, зокрема інституалізації цінностей права, принципів та норм.

Метод синтезу допускає підсумовувати наявні знання про правові явища та робити певні висновки. Синтез сприяє поєднанню понять «норма» та «творення» в єдиній концепції процесу нормотворення. Вивчаючи процес поліцейської діяльності, варто зазначити, що в ньому синтезується не тільки норма права, але й воля компетентного ор-

гану, який приймає цю норму.

Класифікаційний метод використовується для поділу відомчих нормативно-правових актів Національної поліції України за чіткими ознаками, що врешті-решт має визначне як теоретичне, так і практичне значення, адже дає змогу визначити вимоги до кожної групи нормативно-правових актів Національної поліції України, розробити заходи із вдосконалення їх змісту, порядку прийняття, організації виконання й контролю за їх реалізацією.

Термін «Національна поліція» обумовлює застосування діяльнісного підходу до нашого дослідження. Кожна робота в суспільстві, яка має соціальне спрямування, зобов'язана розглядатися не тільки з погляду її змістовності або оточення, в якому вона здійснюється, а й відповідно до низки інших аспектів, наскільки це може охарактеризувати її як суспільне явище та визначити практичну цінність для чіткої групи суб'єктів або суспільства загалом [6, с. 18]. Застосування діяльнісного підходу під час вивчення цього процесу зумовлює потребу розгляду механізму діяльності Національної поліції, аспектів діяльності поліцейських органів, встановлення підстав, засобів, видів поліцейської діяльності, а також визначення її об'єкта. Важливе значення при дослідженні методологічного аспекту діяльності Національної поліції має й термінологічний підхід, що передбачає дослідження історії термінів і позначуваних ними понять, уточнення змісту й обсягу понять, встановлення їх взаємозв'язку. Питання методів діяльності Національної поліції залишається ще невирішеним, причиною цього є відсутність єдиного нормативного та наукового визначення методологічних понять [7, с. 19]. Застосування формально-догматичного, або як його ще називають юридико-технічного, підходу при дослідженні питань методологічної діяльності Національної поліції передбачає вивчення як явища правової дійсності у прозорому вигляді, що функціонує незалежно від інших видів суспільної та державної діяльності, поза галуззю політики, економіки тощо. Цей підхід полягає в розгляді чинного законодавства з питань діяльності Національної поліції, а також практики його застосування [8, с. 15]. Метод природного права в поєднанні з нормативним методом використовується у процесі дослідження методологічної діяльності Національної поліції. Розвиток сучасних методів і теорій зумовлено узагальненням попереднього історичного теоретико-методологічного досвіду пізнання права загалом, його системи та структури [9], а також формуванням вітчизняної постпозитивістської методології правових досліджень. Завдяки застосуванню відповідної системної методології вдалося виявити сутність та зміст багатовимірної системи діяльності Національної поліції України.

Існує багато класифікацій методів. Заслугує на увагу точка зору Ю. Лозинського, який наголошує, що всі методи по-своєму важливі і потрібні, вони не виключають один одного, а тісно взаємодіють між собою, розширюючи завдяки цьому аналітичні можливості [10, с. 59]. Тому що досить часто рішення того чи іншого питання вимагає використання відповідного методу або їх сукупності. Як показує практика, одного методу зазвичай буває недостатньо, потрібно їх поєднання.

Діяльність Національної поліції не підміняє роботу за іншими напрямками правоохоронної діяльності, а співвідноситься з нею як окреме із загальним. Тому слід деякі методи визначити як часткові щодо методів всієї діяльності та розділити їх на дві групи: загальні і часткові. Основними характеристиками загальних методів є їх загальність і універсальність. До загальних методів належать переконання та примус. Велику роль у застосуванні цих методів у діяльності Національної поліції відіграє те, що взаємозв'язок переконання та примусу визначають об'єктивні чинники соціального розвитку. Трансформація цих факторів позначається на співвідношенні характеру використання переконання та примусу. А особливістю застосування методів переконання та примусу є той факт, що першим завжди повинен віддаватися пріоритет. Переконання на сучасному етапі державотворення є основним позитивним засобом впливу на свідомість людей. Пріоритетність методу переконання обумовлюється гуманістичним характером побудови правової держави, позаяк вона не може будувати відносини з громадянами будь-яким іншим чином, окрім переконання в правильній спрямованості своєї політики [11, с. 40]. Примус має допоміжний характер. У діяльності Національної поліції переконання є способом впливу на свідомість і поведінку людей і являє собою комплекс виховних, роз'яснювальних, заохочувальних заходів. Це сприяє закріпленню у свідомості людей правових ідей, поглядів, цінностей і принципів поведінки, які відповідають природі конституційного ладу, також досягненню стану, коли реалізація власних прав не порушує

прав і свобод інших осіб. Багато уваги поліцейські приділяють організації та здійсненню виховного впливу на осіб, які вчинили протиправне діяння або схильні до його скоєння. В такому разі заходи переконання, що застосовуються поліцією, набувають особливого значення й мають на меті формування в таких осіб поглядів, які відповідають вимогам правомірної поведінки. Метод переконання використовується поліцією не тільки під час вирішення завдань правового виховання громадян, а й як основний метод ефективної організації своєї діяльності, що стимулює особовий склад на високопродуктивну працю, дисциплінованість і відповідальне ставлення до справи, за допомогою застосування різних заходів переконання (виховних, заохочувальних та ін.).

Переконання та примус є основними методами вирішення завдань, покладених на Національну поліцію. Водночас, незважаючи на їх тісний взаємозв'язок, універсальність, масштабність і стабільність, вони потребують конкретизації [12].

Висновок. Так, дійсно методологія сучасної правової науки має бути спрямована на практику, приміром реалізацію певних правових норм, дійове функціонування державно-правових інститутів.

Отже, методи дослідження діяльності Національної поліції України – це в першу чергу система заснованих на світоглядно-філософських принципах пізнання відповідного предмета наукових досліджень, правил, прийомів і способів, що допускають розкрити юридичні особливості удосконалення організації та функціонування правоохоронних систем, відповідних органів та посадових осіб, уповноважених на реалізацію правоохоронної функції, а також сформулювати перспективи удосконалення їх статусу, підвищення ефективності правоохоронної діяльності й розвитку законодавства в даній сфері.

Тому початковими принципами діяльності Національної поліції України повинні бути орієнтири, що визначають процеси новелізації методології сучасної науки, а до них ми відносимо: антропологізацію, глобалізацію, деформалізацію.

Таким чином, філософсько-правова методологія займає провідне місце в концептуалізації аксіологічних засад методологічної діяльності Національної поліції України, що дозволяє проаналізувати цивілізаційні, історичні, політичні, правові та етноментальні чинники діяльності поліцейської діяльності, крім того, осмислити державотворчі процеси нашої країни. Діяльність Національної поліції України – це багатофункціональна категорія, вагоме розуміння якої має формуватися під впливом багатьох факторів, а методологія діяльності має виходити з основи багаторівневої концепції методологічного знання.

Саме тому діючий Кримінальний процесуальний кодекс України, повинен стати ключовим аспектом у забезпеченні антропологізації реформування правоохоронної діяльності, орієнтованим на забезпечення прав і свобод людини, розширення сучасної системи соціального контролю, обмеження злочинності в нашій країні.

Бібліографічні посилання

1. Білас А.І. Правоохоронна діяльність країн ЄС: порівняльно-правове дослідження: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01; Національна Академія внутрішніх справ. URL: http://www.lp.edu.ua/sites/default/files/dissertation/2016/3019/dysertaciya_na_zdobuttya_naukovogo_stupenyu_kandydata_yurydychnyh_nauk_bilas_a.i.pdf
2. Жоль К.К. Філософія и социология права: учебное пособие. Киев: Юринком Интер, 2000. 480 с.
3. Рабінович П.М. Методологія вітчизняного праводержавознавства. *Юридичний вісник України*. № 45 (385). 2002. С. 4-5.
4. Кобзар О.Ф. Поліцейська діяльність в Україні: адміністративно-правовий аспект: монографія. Харків; Дніпропетровськ: Панов, 2015. 316 с.
5. Албул С.В. Новелізація методології оперативно-розшукової діяльності органів внутрішніх справ в контексті реалізації розвідувальної функції. *Оперативно-розшукова діяльність та кримінальний процес: теоретико-праксіологічний дискурс щодо їх співвідношення в умовах реформування органів внутрішніх справ України: матеріали Міжнародної науково-практ. конф.* (Одеса, 22–23 квітня 2015). Одеса: ОДУВС, 2015. С. 5–7.
6. Гусарев С.Д., Тихомиров О.Д. Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності): навч. посібник. Київ: Знання, 2005. 655 с.
7. Григоренко І.А. Правоохоронна діяльність в Україні та Німеччині (порівняльно-правове дослідження): дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01; Нац. акад. внутр. справ України. Київ, 2014. 238 с.

8. Скакун О. Ф. Теорія права і держави: підручник. Київ: Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2011. 520 с.
9. Філософія права / под. ред. В. С. Нерсесянца. Москва: Норма, 2000. 241 с.
10. Лозинський Ю.Р. Протипожежна профілактика на залізниці: адміністративно-правові аспекти / за ред. М. В. Коваліва. Львів: УАД, 2015. 160 с.
11. Оргинський В.Л. Реформування правоохоронної системи у контексті соціально-правового механізму забезпечення прав особистості. *Вісник НУ «Львівська політехніка». Юридичні науки*. 2014. № 810. С. 38–42.
12. Гурковський М.П., Єсімов С.С. Основні форми та методи діяльності поліції у сфері забезпечення конституційних прав і свобод людини та громадянина в Україні. *Науковий Вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. URL: http://www2.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/visnyky/nvsvy/04_2016/16gmpgvu.pdf

Надійшла до редакції 21.03.2018

SUMMARY

Ivanytsya A.V. Methodological aspects of activity of the National police. The article deals with methodological aspects of activity of the National police of Ukraine.

In the article basic methods are studied in legal researches, in particular in relation to problem questions in activity of the National police of Ukraine.

Deep categories of our research - activity of the National police of Ukraine, methodology, legal system and other, have a prominent value, so as determine the vector of scientific research, and their validity and subject conditionality do possible the achievement of sound conclusions, formulation of the self-weighted suggestions in relation to the decision of immediate problems in relation to determination of methodological aspects of activity of the National police of Ukraine.

It became clear that for objectivity of research it is needed to use complex and system all methods of scientific research. Research of genesis of the National police of Ukraine grounds to assert that, in spite of considerable achievements, reformation of the system of police needs further perfection, that is why we can not fully give up philosophical facilities of research. Methodology of scientific cognition is studies in relation to principles of construction, form, methods of scientific cognitive activity, in fact method it is objective - by subjective formation.

Thus, that is why a further analysis requires the ground of the best methods of cognition in activity of the National police of Ukraine.

Keywords: the National police of Ukraine, methodology, methods, aspects, approach, science, activity.

УДК 159.9:351.74(477)

Швець Д.В.

кандидат педагогічних наук
(Харківський національний
університет внутрішніх справ)

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПРАВОСВІДОМОСТІ І МОРАЛІ В ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ЯК ЧИННИК ПРОТИДІЇ ПРОФЕСІЙНІЙ ДЕФОРМАЦІЇ

DOI: 10.31733/2078-3566-2018-1-25-27

Здійснено аналіз поняття професійної деформації. З'ясовано основні причини виникнення професійної деформації поліцейських в Україні. Розглянуто взаємозв'язок і роль правосвідомості та моралі у професійній діяльності працівників поліції.

Ключові слова: професійна деформація, правосвідомість, мораль, поліцейський.

Постановка проблеми. Розбудова української держави, сучасні зміни у різних сферах життєдіяльності осіб, нестабільність у суспільстві зумовлюють потребу в висококваліфікованих поліцейських-професіоналах, які досконало володіють правовими знаннями, відзначаються високим рівнем громадської та правової свідомості, правової культури, характеризуються дотриманням правових та моральних принципів, оскільки саме їх завдання – забезпечувати утвердження в державі та суспільстві принципів верхо-